

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Esitys ehdottaa säädettäväksi uuden lain alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta, joka toteutettaisiin 25 kunnan alueella Pohjois- ja Itä-Suomessa vuosina 2023–2026. Esityksen mukaan kokeiluryhmään valituille korkeakoulututkinnon suorittaneille henkilöille myönnettäisiin säädettyjen edellytysten täyttyessä alueellinen opintolainahyvitys, mikäli he asuvat valmistumisen jälkeen kokeilualueella. Erissä myönnettävä opintolainahyvitys olisi määrältään yhteensä enintään 8 800 euroa, mutta kuitenkin yhteensä enintään 60 prosenttia tutkinnon suorittamislukukauden viimeisen päivän lainamäärästä.

Helsingin seudun kauppakamari huomauttaa, että kroonistuva osaajapula on valtakunnallinen ongelma eikä koske vain tiettyjä maakuntia. Osaajapulan ratkaisua on etsittävä määrätietoisesta työ- ja osaamisperäisen maahanmuuton lisäämisestä marginaalisten alueellisten yksittäisratkaisujen sijaan. Vaikuttavin ja nopein keino olisi kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden saaminen töihin osaamistaan vastaaviin tehtäviin esimerkiksi asettamalla se yhdeksi merkittäväksi korkeakoulujen rahoitusperusteeksi.

Helsingin seudulla lähes 70 % yrityksistä kokee pulaa osaavasta työvoimasta ja tilannetta pahentaa entisestään liian vähäinen korkeakoulujen aloituspaikkojen määrä alueen tarpeeseen nähden. Uudellamaalla nuorten on muuta maata vaikeampi saada opiskelupaikka korkeakoulusta omasta maakunnastaan ja tilanne on vuosien 2019–2021 välillä heikentynyt entisestään. Alueella on 35 % Suomen nuorista ja vain 27 % korkeakoulujen aloituspaikoista. Tilanne tulee korjata viipymättä.

Helsingin seudun kauppakamari haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, että alueen elinkustannukset ovat muuta maata korkeammat mikä vaikeuttaa osaltaan osaajien saatavuutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla sekä matkailu- ja ravintola-alalla.

Helsingin seudun kauppakamari katsoo, että esityksen vaikuttavuusarviointi ei ole riittävän kattava. Esityksen mukaan alueellisen opintolainahyvityksen edellytyksenä on työskentelyn sijasta asuminen kokeilualueella. Kokeilua perustellaan tavoitteena osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen eikä esitys ota huomioon, että kokeilualueella asuva ja opintolainahyvitykseen oikeutettu henkilö voi työskennellä jollain muulla alueella.

Ehdotus opintolainahyvityksestä alueellisuuteen perustuen on myös kyseenalainen opiskelijoiden tasavertaisen kohtelun kannalta katsottuna.

Helsingin seudun kauppakamari ei kannata alueellisen opintolainavähennyksen ottamista käyttöön.

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

-

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Näkemykset on esitetty kootusti kohdassa 1: Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista.

Vataja Riikka
Helsingin seudun kauppakamari